

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра екологічного права

С И Л А Б У С
навчальної дисципліни
«Еколого-правове забезпечення видобування нафти, газу та інших
корисних копалин»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Еколого-правове забезпечення видобування нафти, газу та інших корисних копалин» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 16с.

Розробники:

Сергій РАЗМЄТАЄВ,

кандидат юридичних наук, доцент

Тетяна ЄРМОЛАЄВА,

кандидатка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри екологічного права

(протокол № 2 від 9 вересня 2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри екологічного права

(протокол № 15 від 30 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри – Євген СУЄТНОВ, кандидат юридичних наук, доцент

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Еколого-правове забезпечення видобування нафти, газу та інших корисних копалин
Статус навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Сергій РАЗМЄТАЄВ, кандидат юридичних наук, доцент Тетяна ЄРМОЛАЄВА, кандидатка юридичних наук, доцентка
Контактний телефон	057 7049297 +38 098 284 70 57
E-mail	ekologpravo@ukr.net
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Telegram, Viber, Facebook Messenger

Анотація навчальної дисципліни

Розкриваються особливості правового регулювання використання надр та видобутку корисних копалин у сфері господарської діяльності, про загальні закономірності формування екологічних відносин у сфері господарювання та основних умінь і навичок по застосуванню норм та вимог екологічного законодавства в зазначеній сфері.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових знань про правове регулювання порядку видобування нафти, газу та інших корисних копалин суб'єктами, що здійснюють публічне адміністрування дозвільної діяльності та господарську діяльність, вивчення вітчизняних та зарубіжних підходів до розуміння змісту ліцензування, лімітування та інших дозвільних процедур, вироблення основних умінь і навичок застосування гірничого законодавства, активізація аналітичної діяльності студентів, проведення науково-дослідницької роботи, а також практичних навичок діяльності правника.

Завдання:

– формування системи теоретичних знань про інститут гірничого

права, його змістовне наповнення;

- опанування інструментарієм інституту правового регулювання порядку видобування нафти, газу та інших корисних копалин, базовими категоріями гірничого та екологічного законодавства;

- визначення актуальних проблем правового регулювання порядку видобування нафти, газу та інших корисних копалин та напрямів сучасних наукових досліджень цього інституту;

- аналіз і дослідження прикладних проблем порядку отримання дозволів на використання надр, розробки гірничого відводу, оцінки запасів родовищ корисних копалин тощо:

- наведення характеристики класифікації запасів та ресурсів корисних копалин та їх державного обліку і державної експертизи:

- розвиток навичок і умінь застосування норм гірничого та екологічного законодавства з урахуванням європейських стандартів і принципів діяльності енергетичного законодавства Європейського Союзу.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: Теорія права; Конституційне право; Екологічне право.

Кореквізити: Порівняльне правознавство; Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовчій практиці.

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1. Демонструвати знання і розуміння сучасної еколого-правової доктрини, екологічних цінностей, зокрема, прав та обов'язків суб'єктів господарювання щодо використання природних ресурсів, правових форм, гарантій захисту та забезпечення їх виконання.

РН НД 2. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази, дискутувати зі складних правових проблем адаптації національного законодавства у сфері нафтогазодобування до енергетичного законодавства Європейського Союзу.

РН НД 3. Системно розуміти значення економічних заходів раціонального природокористування та охорони навколишнього природного середовища в межах економіко-правового механізму природокористування.

РН НД 4. Демонструвати знання особливостей правового регулювання використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності.

РН НД 5. Проводити порівняльно-правовий аналіз нормативних актів гірничого законодавства із іншими нормативними актами екологічного права як національного, так і законодавства ЄС.

РН НД 6. Демонструвати знання умов, порядку та особливостей проведення та участі у конкурсі на укладення угоди про розподіл продукції.

РН НД 7. Демонструвати розуміння змісту правового статусу учасників угоди про розподіл продукції, особливостей участі Держави в цьому процесі

РН НД 8. Аналізувати змістовне наповнення етапів і стадій конкурсної процедури надання надр у користування, визначати процедурні рішення, що ухвалюються на кожній стадії укладання рішень про надання надр для видобутку корисних копалин.

РН НД 9. Знати і вміти застосовувати основні вимоги екологічної безпеки при здійсненні використання надр та видобутку корисних копалин під час господарської діяльності.

РН НД 10. Демонструвати знання процедури класифікації запасів та проявів корисних копалин, їх державного обліку, державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин.

РН НД 11. Розкривати особливості правового регулювання проектування й будівництва об'єктів розробки родовищ корисних копалин, консервації і ліквідації гірничих підприємств.

РН НД 12. Формувати власне бачення змісту гірничої контрольно-наглядової процедури.

РН НД 13. Демонструвати знання та розуміння механізму подолання правових колізій в правозастосовній практиці, зокрема у сфері використання надр та видобутку корисних копалин.

РН НД 14. Здатність ідентифікувати та класифікувати екологічні правопорушення у сфері охорони та використання надр та визначати вид юридичної відповідальності за їх вчинення.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Загальні засади правового регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності.	Загальні засади правового регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності.	8
2	Основи дозвільного та договірного регулювання використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності.	Основи дозвільного та договірного регулювання використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності.	7
3	Особливості укладання та виконання угод про розподіл продукції: еколого-правові аспекти.	Особливості укладання та виконання угод про розподіл продукції: еколого-правові аспекти.	12
4	Економіко-правовий механізм використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності.	Економіко-правовий механізм використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності.	8
5	Особливості правового регулювання використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності іноземними	Особливості правового регулювання використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності іноземними інвесторами.	5

	інвесторами.		
6	Правові питання забезпечення екологічної безпеки територій і населення у сфері видобування корисних.	Правові питання забезпечення екологічної безпеки територій і населення у сфері видобування корисних копалин.	10
7	Оцінка впливу на довкілля запланованої діяльності щодо видобування корисних копалин.	Оцінка впливу на довкілля запланованої діяльності щодо видобування корисних копалин.	10
8	Правове регулювання поведження з відходами у сфері гірничо-видобувної діяльності.	Правове регулювання поведження з відходами у сфері гірничо-видобувної діяльності.	10
9	Правове регулювання раціонального використання й охорона надр.	Правове регулювання раціонального використання й охорона надр.	5
10	Юридична відповідальність за законодавства у сфері охорни та використання надр. Вирішення спорів.	Юридична відповідальність за порушення чи законодавства у сфері охорни та використання надр. Вирішення спорів	5

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Загальні засади правового регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності.	Загальні засади правового регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності.	110
2	Особливості укладання та виконання угод про розподіл продукції: еколого-правові аспекти.	Особливості укладання та виконання угод про розподіл продукції: еколого-правові аспекти.	
3	Правове регулювання раціонального використання й охорона надр.	-	

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих

актів зарубіжних країн;

– робота над кейсами з питань прийняття й виконання адміністративних актів;

– виконання практичних завдань, самотестування;

– написання есе та рефератів;

– підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;

– участь у конкурсах студентських наукових праць;

– підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах з навчальної дисципліни «Адміністративна процедура» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#>
2. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
3. Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності : Закон України від 19 травня 2011 р. № 3392-VI URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3392-17>
4. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07. 2011 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>
5. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
6. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>
7. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL :

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

8. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р., № 2768-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>

9. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 р. № 132/94-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80#Text>

10. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р., № 2755-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

11. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р., № 8073-X. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

12. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

13. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

14. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р., № 5403-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>

15. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

16. Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14.09.1999 р. № 1039 – XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-14#Text>

17. Про нафту і газ : Закон України від 12 липня 2001 р. № 2665-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2665-14#Text>

18. Гірничий закон України від 6 жовтня 1999 р. № 1127-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1127-14#Text>

19. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>

20. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

21. Про відходи: Закон України від 05.03.1998 р. № 187/98-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80#Text>
22. Про поводження з радіоактивними відходами: Закон України від 30.06.1995 р. № 255/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/255/95-%D0%B2%D1%80#Text>
23. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-ІІ. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text>
24. Про порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду і встановлення лімітів використання ресурсів загальнодержавного значення: Постанова Каб. Міністрів України від 10.08.1992 № 459 (в ред. Постанови Каб. Міністрів України від 16.12.2015 р. № 1173). URL :<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/459-92-%D0%BF>
25. Про затвердження Положення про порядок надання гірничих відводів: Постанова Каб. Міністрів України від 27 січня 1995р. № 59: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/59-95-%D0%BF>
26. Про заходи щодо розв'язання еколого-гідрогеологічних проблем, які виникають унаслідок закриття гірничодобувних підприємств, шахт і розрізів : постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 1999 р. № 31. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/31-99-%D0%BF>
27. Про державну геологічну службу України : Закон України // від 4 листопада 1999 р. № 1216-XIV 2335. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1216-14#Text>
28. Про затвердження Положення про Державну службу геології та надр України : постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1174. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1174-2015-%D0%BF#Text>
29. Про затвердження Положення про Державну службу України з питань праці : постанова Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2015 р. № 96. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/96-2015-%D0%BF#Text>
30. Деякі питання Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів

: постанова Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 614. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/614-2020-%D0%BF#Text>

31. Про затвердження Положення про Державну екологічну інспекцію України : постанова Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2017 р. № 275. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D0%BF>

32. Про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру : постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 15. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-2015-%D0%BF>

33. Про затвердження Положення про порядок здійснення державного гірничого нагляду» : постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 1995 р. № 134. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/134-95-%D0%BF>

34. Про затвердження Положення про Державну комісію України по запасах корисних копалин» : постанова Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2000 р. № 1689. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-2000-%D0%BF?find=1&text=>

35. Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами : постанова Кабінету Міністрів України від 30 травня 2011 р. № 615 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 лютого 2020 р. № 124). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615-2011-%D0%BF#Text>

36. Про затвердження Положення про дисципліну працівників гірничих підприємств : постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 р. № 294. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-2002-%D0%BF>

37. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підтримки розвитку вітчизняних галузей надрокористування № 4187 від 05.10.2020. URL : https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70117

38. Про забезпечення прозорості у видобувних галузях : Закон України від 18.09.2018 р. № 2545-VII.I URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2545-19#Text>

Література

Основна література

1. Екологічне право: підручник. Харків: Право, 2019. 552 с.
2. Природноресурсове право України : навч. Посіб. Одеса, Видавничий дім «Гельветика», 2018. 566 с.
3. Екологічне право. Загальна частина (схеми і таблиці) : підручник. Харків: Право, 2015. 342 с.
4. Екологічне право. Особлива частина (схеми і таблиці) : підручник. Харків: Право, 2015. 496 с.
5. Екологічне право в запитаннях та відповідях: навч. посіб. Харків: Право, 2017. 208 с.
6. Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія Харків: Право, 2014. 784 с.
7. Анісімова Г. В. Теоретичні засади розвитку екологічного законодавства України в контексті природно-правової доктрини: монографія. Харків: Право, 2019. 672 с.
8. Бредіхіна В. Л. Конституційні засади права громадян на безпечне навколишнє природне середовище / В. Л. Бредіхіна. Х. : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2008. 168 с.
10. Кірін Р.С. Легальне визначення поняття «охорона надр» *Юридична Україна*. 2018. № 7. С. 54 – 60.
11. Кірін Р.С. Правові засади забезпечення екологічної безпеки в гірничодобувній та переробній промисловості. Проблеми права екологічної безпеки : навч. посіб. Дніпро: НГУ, 2016. 621 с. С. 294 – 330.

Додаткова література

1. Євстігнєєв А. С. Екологічна безпека спеціального природокористування в Україні у контексті сталого розвитку: теоретико-правові аспекти : монографія. Київ: 2018. 494 с.

2. Механізми та правові норми участі громадськості в процесі прийняття рішень та доступу до правосуддя з питань, що стосуються довкілля. Харків: ВПЦ «Контраст», 2011. 168 с.

3.Кобецька Н. Р. Дозвільне і договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: питання теорії та практики : монографія, 2016. 271 с.

4.Каракаш І.І. Право власності на природні об'єкти та їх ресурси в Україні: монографія. Одеса; Юридична література, 2017. 438 с.

5.Краснова М. В. Договори в екологічному праві України : навч. посіб. Київ : Алерта, 2012. 216 с.

6.Краснова Ю.А. Право екологічної безпеки України: теоретичні аспекти: монографія. Київ: НУБіП України, 2017. 589 с.

7.Черкашина М. К. Юридичні гарантії права природокористування: моногр. Харків: ФІНН, 2010. 176 с.

8. Комарницький В. М. Організаційно-правові питання спеціального природокористування: Монографія. Луганськ : ЛДУВС, 2010. 192 с.

9. Комарницький В. М. Право спеціального природокористування: Монографія. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. 424 с.

10. Науково-практичний коментар Кодексу України про надра Київ : Юрінком Інтер, 2012. 326 с.

Інтернет-ресурси:

Сайт Ради Європи - <http://www.coe.kiev.ua>

Проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції» - <http://www.justicereformukraine.eu/uk/>

Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>

- Офіційний веб-портал Верховного Суду -
https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
- Офіційний веб-портал Конституційного Суду України -
<https://ccu.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України -
<https://minjust.gov.ua/>

СЕНМК

Стандартизований навчально-методичний комплекс з навчальної дисципліни «Екологічне право України» (бібліотека НУЮАУ) URL :
<http://library.nulau.edu.ua/>.

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога - дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекції).

Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Адміністративна процедура» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34